

Το πρώτο μάθημα

/ Γνώμες

Η παρακοή των Πρωτοπλάστων που δρομολόγησε κοσμογονικές ανακατατάξεις, η παρά πάσαν ελπίδα τους απώλεια του Παραδείσου και η ανεπιθύμητη εξορία τους στον τόπο των τριβόλων και των ακανθών, είναι τα αρχέγονα συγκλονιστικά γεγονότα που έρχονται προ οφθαλμών μας εν όψει της αρχόμενης Μεγάλης Σαρακοστής (Κυριακή της Τυρινής).

• π. Δημητρίου Μπόκου

Στον Παράδεισο ο άνθρωπος είχε επιφορτισθεί με μικρή άσκηση νηστείας. Απορρίπτοντας όμως το μικρό αυτό φορτίο, ενεπλάκη αντιστρόφως στη γη σε σκληρό αδιέξοδο αγώνα. Ο μικρός περιορισμός στον Παράδεισο απέβλεπε στην εξάσκηση του αυτεξουσίου, ήταν ένας μικρός αγώνας για να δοκιμάσει την ελεύθερη θέλησή του.

Όντως ο άνθρωπος έφερε σε οριακόσημείο το αυτεξουσίο του, επιλέγοντας αμφισβήτηση της θεϊκής αυθεντίας, απόρριψη του θείου θελήματος. Η διάρρηξη

της σχέσης του με τον Θεό τον κατέστησε ανάξιο του Παραδείσου. Χοϊκός ων, κατήντησε «εις γην, εξ ης ελήφθη». Στο εξής ο αγώνας, τόσο για επιβίωση, όσο και για επάνοδο «εις το αρχαίον κάλλος», θα είναι τραχύς και μόνιμος, αν και ατελέσφορος.

Εξ αρχής λοιπόν η νηστεία υπήρξε και παραμένει εσαεί το πρώτο μάθημα άσκησης. Αποσκοπεί στον περιορισμό του εγωκεντρικού θελήματος, γι' αυτό και εκτείνεται στη σύνολη ζωή του ανθρώπου. Οριοθετεί όλες τις περιοχές των κινήσεων της ψυχής, περιορίζοντας με το άριστο μέτρο του Θεού την ενέργεια των ψυχοφθόρων παθών.

Αυτονόμηση της νηστείας από τη λοιπή συνολική προσπάθεια κατά των παθών δεν είναι νοητή. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, ο άνθρωπος δεν ανεβαίνει, αλλά συνεχίζει να κατρακυλά, διαιωνίζοντας την αρχική συντριπτική του πτώση.

Άδικα λοιπόν καμαρώνει για τη νηστεία του όποιος νηστεύει μόνο από φαγητά, χωρίς να καθαρίζεται από τα πάθη. Νηστεία, που δεν προξενεί διόρθωση του ανθρώπου, «ως ψευδής μισείται παρά Θεού». Ο άνθρωπος τότε «τοις κακίστοις δαίμοσι νομοιοῦται», που δεν τρώνε ποτέ. Τραγικό η νηστεία σου να σε εξομοιώνει με τους δαίμονες!

Και αχρηστεύεται η νηστεία, όταν δεν επιτελεί τον σκοπό της, όταν δεν περιορίζει τις εγωκεντρικές επιθυμίες, όταν δεν οδηγεί στις αρετές και ιδιαίτερα στην ταπείνωση, το μόνο που φοβούνται οι δαίμονες.

Όντως ο διάβολος δεν φοβάται μεμονωμένα τη νηστεία μας. Ομολογεί στον αββά Μακάριο: «Ό,τι κάνεις, το κάνω κι εγώ και μάλιστα καλύτερα από σένα. Νηστεύεις εσύ; Εγώ δεν τρώγω καθόλου. Αγρυπνείς εσύ; Εγώ δεν κοιμάμαι καθόλου. Ένα μόνο υπάρχει που με νικάς». «Ποιο είναι αυτό;» ρωτάει ο αββάς Μακάριος. «Η ταπείνωσή σου. Γι' αυτό δεν μπορώ να σε νικήσω» (από το Γεροντικό). Αξίζει πράγματι η νηστεία μόνο όταν πολεμάει τα εγωκεντρικά μας πάθη.

Η δική σου νηστεία πού σε οδηγεί; Στη σωτήρια ταπείνωση ή στη δαιμονική έπαρση;